

ר' עובדיה מברטנורא

הישן. דכתיב (דברים יד) היוצא השדה שנה שנה, ולא משנה זו על של חברתה: ולא שכחתי מלברך ומלהזכיר שמך עליו. לפי שמברכים להפריש תרומה. וכן על מעשר ראשון ושני ומעשר עני, ולפדיון מעשר שני, ולחלה, על כולן מברכים: **יב לא אכלתי באוני.** כל יום המיתה הוא אנינות דאורייתא ואפילו לאחר קבורה. ולילה שלאחר יום המיתה היא אנינות דרבנן, וכן יום קבורה שאינו יום המיתה היא אנינות דרבנן: לא לקחתי ממנו ארון ותכריכין למת. וכהאי גונא אפילו לחי אסור, שהרי אסור לקנות מלבוש וכיוצא בזה ממעשר שני, כדתנן לעיל סוף פרק קמא כל שהוא חוץ לאכילה ושתיה וסיכה אם לקח יאכל כנגדו. ולא נקט הכא ארון ותכריכים אלא לאשמועינן דלא מיבעיא אם סך ממנו למת שאינו יכול להתודות, דכתיב ממנו, מגופו של מעשר, אלא אפילו קנה ארון ותכריכים דלא נתן מגופו של מעשר על מת, אינו יכול

הישן, ולא מן הישן על החדש.

"ולא שכחתי" - לא שכחתי מלברך ומלהזכיר שמך עליו היינו ברכת המצוות על כל הפרשה, "להפריש תרומות ומעשרות", וכן על פדיון מעשר שני ועל הפרשת חלה:

משנה יב

"לא אכלתי באני ממנו" - כשהייתי אונן. ומי שמת לו אחד מקרוביו שחייב להתאבל עליהם - כל יום המיתה הוא אונן מהתורה. ולילה שלאחר המיתה, ויום הקבורה שאינו יום המיתה הוא אונן מדרבנן. **הא אם אכלו באנינה אינו יכול להתודות.**

"ולא בערתי ממנו בטמא" - הא אם הפרישו בטמאה אינו יכול להתודות.

"ולא נתתי ממנו למת" - לא לקחתי ממנו ארון ותכריכים למת²⁴, ולא נתתיו לאוננים אחרים - לא גרמתי שייאכל בעצבות אף על ידי אחרים.

"שמעתי בקול ה' אלהי" - הבאתיו לבית הבחירה.

"עשיתי ככל אשר צויתני" - שמחתי ושמחתי בו - אכלתי המעשר בשמחה, ונתתי לאחרים בפנים יפות ובשמחה:

משנה יג

"השקיפה ממעון קדשך מן השמים" - עשינו מה שגזרת עלינו, אף

ביאורים והרחבות

ורבי יהושע קיבל שכר מקום מעשר מן המעשר מרבי אלעזר בן עזריה, ונקנה לכל אחד מקום המעשר הראוי לו בכסף שנתן למשכיר, ששכירות קרקע נקנית בכסף, ואגב המקום זכה במעשר, שמתלטלין נקנים אגב קרקע.

24. והרי אסור לתת ממעשר שני מה שאינו לאכילה ולשתיה אף לאדם חי! אלא משמיעה המשנה, שאף לצורך מצוה, כגון לקנות ארון ותכריכים למת אסור. והרע"ב פירש שהמשנה מחדשת, שאין צורך לומר שאם סך ממנו על מת שאינו יכול להתודות, שהרי זה גופו של מעשר, אלא אפילו קנה ארון ותכריכים, שלא נתן מגופו של מעשר על מת, אינו יכול להתודות.

לרפואת דבורה בת תרצה שושנה

מעשר שני - פרק חמישי

משנת רפאל - שסז

אֶתָּה עֲשֵׂה מַה שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ, "הַשְּׁקִיפָה מִמְּעוֹן
קִדְשֶׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבִרְךָ אֶת עַמְּךָ אֶת
יִשְׂרָאֵל" - בְּבָנִים וּבְבָנוֹת.
"וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ" - בְּטֵל וּמְטָר
וּבְנִלְדוֹת בְּהֵמָה.

"בְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב
וּדְבָשׁ" - כְּדִי שִׁתַּמְּן טַעַם בְּפִרוֹת - שִׁיהִיו
הַפִּירוֹת שִׁמְנִים וְעִסִּיִּים וּמְשׁוּבָחִים בְּטַעַם, שֶׁכֵּן
מַה שֶׁהָאֶרֶץ יוֹתֵר שִׁמְנָה, טַעַם הַפִּירוֹת מְשׁוּבַח יוֹתֵר:

משנה יד

נאמר (דברים כו, טו): "וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ",
מִכָּאֵן אָמְרוּ חֲכָמִים: יִשְׂרָאֵל וּמְמוֹרִים מִתּוֹדִים
- אוֹמְרִים וִידוּי מַעֲשֶׂה, שֶׁהֵם בְּכֹל יוֹרְשֵׁי הָאֶרֶץ,
אָבֵל לֹא גֵרִים וְלֹא עֲבָדִים מְשַׁחְרָרִים, שְׂאִין
לָהֶם חֶלֶק בְּאֶרֶץ וְאִינֵם יֹכְלִים לומר "הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ".

רַבִּי מֵאִיר אָמַר: אֵף לֹא כַהֲנִים וְלוֹיִם, שֶׁלֹּא

ר' עובדיה מברטנורא

להתודות: יד מכאן אמרו. מדכתיב ואת האדמה אשר נתת לנו: יש להם ערי מגרש. ויכולים להתודות על המעשרות שמביאין ממגרש הערים שלהן. והלכה כר"ם: טו יוחנן כ"ג. שמש בכהונה גדולה אחר שמעון הצדיק: העביר הודיות המעשר. לפי שעזרא קנס את הלויים שלא יתנו להם מעשר, כשעלה מן הגולה ובני לוי לא עלו עמו, וצוה שיתנו המעשר לכהנים. ויוחנן כהן גדול בטל היודי, כיון שאינו יכול לומר וגם נתתיו ללוי: בטל את המעוררים. שהיו הלויים אומרים בכל יום על הדוכן עורה למה תישן ה'. אמר (להם) וכי יש שינה לפני המקום, עמד ובטלן:

נְטִלוּ חֶלֶק בְּאֶרֶץ.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר: יֵשׁ לָהֶם עָרֵי מְגֵרָשׁ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר לה, ב): "צוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתַנוּ לְלוֹיִם מִנְּחֵלֶת אֲחֻזָּתָם עָרִים לְשִׁבְתָּ, וּמְגֵרָשׁ לְעָרִים סְבִיבֹתֵיהֶם תִּתְּנוּ לְלוֹיִם", וְלֹכֵן מִתּוֹדִים בַּהֲפִרְשַׁת הַמַּעֲשֵׂרוֹת שֶׁמְבִיאִים מִמְּגֵרְשֵׁי הָעָרִים שֶׁלֵּהֶם:

משנה טו

יוֹחָנָן פִּהֵן גְּדוֹל* שֶׁהִיא כֹהֵן גְּדוֹל לְאַחַר שֶׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הָעֶבֶר - בֵּיטֵל הַיְּהוּדִיּוֹת הַמַּעֲשֵׂר - אִמְרַת וִידוּי מַעֲשֶׂה, לְפִי שֶׁכִּשְׁעָלָה עֲזָרָא לֹא עָלוּ עִמּוֹ מִבְּנֵי לֵוִי, וְלֹכֵן קָנַס אֶת הַלְוִיִּים שֶׁלֹּא יִתְּנוּ לָהֶם מַעֲשֶׂה, וְצִוּוּהוּ שִׁתְּנוּ הַמַּעֲשֵׂר לְכַהֲנִים. וְיוֹחָנָן כֹהֵן גְּדוֹל בֵּיטֵל הַיְּהוּדִי, כִּי שֶׁאִינוּ יֹכְלִים לומר "וגם נתתיו ללוי". אֵף הוּא בְּטֵל אֶת הַמְּעוֹרָרִים - שֶׁהִיוּ אוֹמְרִים עַל הַדּוֹכָן בְּכֹל יוֹם (תהילים מד, כד): "עוֹרָה לָמָּה תִישָׁן ה'", אָמַר לָהֶם: וְכִי יֵשׁ שִׁינָה לְפָנַי הַמְּקוֹם? וְהָרִי נֹאמַר (תהילים קכא, ד):

יוחנן כהן גדול

יוחנן כהן גדול שימש ככהן גדול בבית המקדש שמונים שנה (יומא ט, א) בתקופת הזוגות, סביב זמנם של יהושע בן פרחיה ונתאי הארכלי. מוזכר במשנה שלוש פעמים. בגמרא ברכות (כט, א) אמרו: אל תאמן בעצמך עד יום מותך, שהרי יוחנן כהן גדול שמש בכהונה גדולה שמונים שנה, ולבסוף נעשה צדוקי.